

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, מבה"ח טבת ה'תשי"א.

בלתי מוגה

א. ביום הש"ק זה — כמה ענינים:

לכל לראש — שבת מברכים טבת, ובזה גופא — קביעותו בשנה זו¹ (כברוב השנים) בין י"ט כסלו לחנוכה.

וכיון שמיום השבת מתברכין כולהו יומין², כל ימי השבוע הבא — נכלל ביום השבת גם ראש חודש טבת, ובמילא גם כל חודש טבת, כיון שר"ח הוא לא רק תחלת החודש, אלא גם ה'ראש" דכל החודש, שכולל את החיות דכל ימי החודש, כמו ראש השנה, שכולל את החיות של כל השנה³ (כמדובר לעיל⁴).

ונוסף לזה, ישנם ביום הש"ק זה — בהשגחה פרטית — כמה עניני שמחה דבני-ישראל, "אידישע שמחות"⁵.

ב. ויש לבאר תוכן הענין שמיום השבת מתברכין כולהו יומין:

ובהקדם שלפעמים מבואר שג' הימים שלפני השבת וג' הימים שלאחרי השבת שייכים ליום השבת⁶, אבל לפעמים מבואר שכל ימי השבוע שייכים ליום השבת שלפניהם שמיני מתברכין כולהו יומין, כל ימי השבוע⁷.

ויתירה מזה, שהחיות דכל ימי השבוע נמשכת מיום השבת — כפי שמפרש האוה"ח הקדוש⁸ מ"ש⁹ "ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ", ולא "בששת ימים"¹⁰, "כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים .. ובאמצעות יום שבת משפיע בכללות העולמות רוח המקיימת עוד ששת ימים .. כי מציאות השבת בעולם היא קיומו כו".

(5) "אויפופעניש" של החתן הת' דוד משה ליבערמאן, והולדת בת אצל א' מאנ"ש (המו"ל).
 (6) ראה פסחים קו, סע"א.
 (7) בראשית ב, ג.
 (8) יתרו כ, יא.
 (9) ראה גם סה"מ תש"ח ס"ע 272. וש"נ.

(1) בכ"ג כסלו (המו"ל).
 (2) ראה זח"ב סג, ב. פת, א.
 (3) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.
 (4) עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.
 (5) שיחת ש"פ חיי שרה ס"ב (לעיל ע'
 (82).

וביאור הענין והמוסר-השכל בעבודת האדם:

עיקר התעסקות האדם במשך ימי השבוע היא בעניני הרשות שאינם עניני קדושה¹⁰, ל"ט מלאכות דעובדין דחול, שבהם נעשית עבודת האדם (שלא יהי' באופן של נהמא דכיסופא¹¹) בבירור וזיכוך עניני הרשות והעלאתם לקדושה, שע"ז נעשית גם עבודת ששת ימי החול מצוה, כלשון הכתוב¹² "ששת ימים תעבוד", לשון ציווי¹³.

והנתינת-כח לעבודת ששת ימי החול בבירור עניני הרשות והעלאתם לקדושה, היא, מיום השבת, שמוקדש כולו לתורה ועבודה (תפלה), "כולו לה"¹⁴, וממנו לוקחים כח על כל ימי השבוע, להמשיך הקדושה גם בעניני הרשות (כמבואר בחסידות¹⁵ בתוכן ענין ההבדלה).

ג. ועד"ז בנוגע לשבת מברכים חודש טבת, שממנו נמשכת ברכה וחיות על (כל ימי השבוע, גם) ר"ח טבת שכולל כל ימי חודש טבת:

חודש טבת הוא "ירח שהגוף נהנה מן הגוף"¹⁶.

וענינו בעבודת האדם — בנוגע לעבודת הגוף:

ובהקדם המדובר לעיל¹⁷ שהמצוות ניתנו לנשמות בגוף ובשביל הגוף דוקא, ולכן עיקר החיוב דקיום המצוות הוא המעשה, גוף המצוה, שהרי, אם כיון כל הכוונות ולא עשה את מעשה המצוה, לא יצא י"ח (ולא זו בלבד שלא קיים המצוה, אלא גם עבר עבירה בכך שביטל מצות עשה), ואם עשה את מעשה המצוה ללא כוונת המצוה, נשמת המצוה, אף שיקבל עונש על העדר כוונת המצוה, מ"מ, יצא י"ח קיום המצוה (שלכן חייב בברכת המצוה, ועונים אמן על ברכתו).

ובנוגע לאופן עבודת הגוף — ידועה תורת הבעש"ט¹⁸ על הפסוק¹⁹ "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזוב תעזוב עמו", שאין להשאיר את הגוף במעמדו ומצבו כפי ש"רובץ תחת משאו"

10) אבל לא ענינים של היפך הקדושה, ח"ו, שאינם שייכים כלל לבניי.

11) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ.

12) יתרו שם, ט.

13) ראה שיחת ש"פ חיי שרה ס"ג (לעיל צו ע' 83). וש"ג.

14) לא רק כמו יום טוב, ש"חציו לה'

והציו לכם" (פסחים סח, ב).

15) ראה שהמ"צ להצ"צ מצות מילה פ"ה.

16) מגילה יג, א (נת' בלקו"ש חט"ו ע' 382 ואילך).

17) שיחת ש"פ חיי שרה ס"י (לעיל ע' 88).

18) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).

19) משפטים כג, ה.

(המשא דתומ"צ), ולשברו ע"י תעניות וסיגופים, אלא "עזוב תעזוב עמו", שהעבודה צריכה להיות עם הגוף דוקא, לבררו ולזכרו.

ובהדגשה יתירה בנוגע לחודש טבת — כי, תקופת טבת היא תקופת הקור, שמורה על העדר החמימות והחיות דקדושה (היפך מתקופת תמוז, תקופת החום, שמורה על החמימות והחיות דקדושה²⁰), כך, שמעמד ומצב הגוף הוא בתכלית הירידה, ואעפ"כ, גם במעמד ובמצב זה אין להשאיר את הגוף "רובץ תחת משאו", אלא צריכים לעבוד עם הגוף, לבררו ולזכרו, ועד שעבודת הגוף תהי' באופן ש"הגוף נהנה".

ואף שהעיקר הוא עבודת הגוף, מ"מ, הנתינת-כח לעבודת הגוף נמשכת ע"י הנשמה — ע"ד הנתינת-כח לעבודת ימי החול (בדוגמת הגוף) מיום השבת (בדוגמת הנשמה).

ד. ויש לבאר דוגמת זה בכללות עם ישראל ובכללות חיי האדם — שהרי הענין דמיני' מתברכין כולהו יומין ישנו בכל הדרגות דעולם שנה ונפש:

כללות עם ישראל נחלקים לב' סוגים, ישכר וזבולון, כמ"ש "שמח זבולון בצאתך וישכר באוהליך"²¹, שהם בדוגמת שבת וחול: ישכר העוסקים בתורה הם בדוגמת שבת, וזבולון שעוסקים בעניני העולם הם בדוגמת ימי החול. וכשם שהנתינת-כח לכל ימי השבוע נמשכת מיום השבת, כך גם הנתינת-כח לזבולון לעסוק ולהצליח בפרנסה היא ע"י ישכר, היינו, ש"שמח זבולון בצאתך" הוא עי"ז ש"ישכר באוהליך".

כלומר: אף שפרנסתו של ישכר נעשית ע"י זבולון ("זבולון .. יוצא לפרקמטיא .. ומשתכר ונותן לתוך פיו של ישכר והם יושבים ועוסקים בתורה, לפיכך הקדים זבולון לישכר, שתורתו של ישכר ע"י זבולון היתה"²²), כשם שהאכילה דשבת היא ע"י הטירחא דכל ימי השבוע ("מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"²³), וכדאיתא בזהר²⁴ "אינון חכמים דדמיין לשבתות ויו"ט לית לון אלא מה דיהבין להון אינון חולין (עמי הארץ), כגוונא דיום השבת דלית לי' אלא מה דמתקנין לי' ביומא דחול" — הרי, ההתעסקות של זבולון בפרנסה היא ע"י

(20) ראה ת"ר"מ ח"א ע' 109 ואילך.

(21) ברכה לג, יח. וראה תניא אגה"ק ס"ה

(22) פרש"י עה"פ.

(23) ע"ז ג, סע"א.

(24) ח"ג קכד, סע"ב ואילך (ברע"מ).

(קט, א).

הנתינת-כח שמקבל מישכר, כשם שהנתינת-כח לימי החול היא מיום השבת.

ודוגמתו בכללות חיי האדם — שנחלקים לב' סוגים, עד גיל עשרים ולאחרי גיל עשרים, שהם בדוגמת שבת וחול: עד גיל עשרים ("בן חמש שנים למקרא בן עשר למשנה .. בן חמש עשרה לגמרא"²⁵) עיקר ההתעסקות היא בתורה ועבודה — בדוגמת יום השבת, ולאחרי גיל עשרים ("בן עשרים לרדוף"²⁵) מתחילה ההתעסקות בעניני העולם — בדוגמת ימי החול. והנתינת-כח לעבודה בעולם לאחרי גיל עשרים שנה, היא, מההתעסקות בתורה ועבודה עד גיל עשרים שנה, בדוגמת הנתינת-כח לימי החול מיום השבת.

*

ה. האמור לעיל בנוגע לכללות חיי האדם, שהנתינת-כח לעבודה בעולם היא מהשנים שבהם היתה עיקר ההתעסקות בתורה ועבודה — מודגש בהנהגתו של יעקב²⁶:

על הפסוק²⁷ "וישכב במקום ההוא" איתא במדרש²⁸ "כאן שכב, אבל כל י"ד שנה שהי' טמון בבית עבר לא שכב", ופירוש נוסף, "כאן שכב, אבל כל כ' שנה שעמד בביתו של לבן לא שכב" (כמ"²⁹ ותדד שנתי מעיניי, ויתירה מזה — ש"לא שכב").

ולכאורה אינו מובן: בשלמא "כל י"ד שנה שהי' טמון בבית עבר", "לא שכב" משום שהי' עוסק בתורה, אבל "כל כ' שנה שעמד בביתו של לבן", לשם מה התייגע ומסר נפשו עד כדי כך ש"לא שכב"?

וההסברה בזה — שיגיעתו של יעקב עד כדי מס"נ ש"לא שכב", בודאי לא היתה בשביל השמירה על צאן לבן³⁰, אלא בשביל עבודת הבירורים, בירור ניצוצות הקדושה שבעניני העולם שהיו בבית לבן, שבשביל זה הוצרך להיות ער במשך כל הזמן ("לא שכב"), כדי להתגבר על לבן שהתנגד לפעולת יעקב בעבודת הבירורים.

(28) ב"ר פס"ח, יא. וראה גם שם פע"ד,

יא.

(29) ויצא לא, מ.

(30) ראה ב"מ (צג, ב) נטירותא יתרתא. ואפילו לפס"ד השו"ע (חור"מ שס"ג ס"א) דלא כרבה, הרי לא מחוייב ב"לא שכב". וראה קו"א להל' נוקי גר"נ לאדה"ז סק"ב.

(25) אבות ספ"ה.

(26) מכאן עד סוף ס"ו — הוגה ע"י כ"ק

אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ג ע' 1.790. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.

(27) ויצא כח, יא.

לבן טען ליעקב אבינו (וכך טוענים יורשי לבן שבכל דור לנכדיו של יעקב) "הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני"³¹:

בשלמא אתה (יעקב) בעצמך — יהודי זקן ששייך לדור הישן — יכול להתנהג כרצונך, ללמוד תורה יומם ולילה, אבל מה רצונך מהילדים?! הילדים הצעירים שנמצאים בזמן מודרני — טוען לבן — שייכים לי, "הבנות בנותי והבנים בני", ולמה הנך עושה אותם בעלי-מום ("קאָליקעס") שלא יוכלו להתאים את עצמם להנהגת העולם?! רצונך ללמדם יהדות — מהיכי תיתי, אבל, עליך לעשות זאת בצורה מודרנית, במיתודות חדישות, ולא לעשותם "בטלנים"!

ועד"ז — ממשיך לטעון — "הצאן צאני": בנוגע לתורה ותפלה — אינני מתערב, אבל עניני מסחר, "הצאן" — "צאני", עליך להתנהג בדרכים שלי, דרכים של לבן הארמי, שלא להתחשב באיסורים של רמאות, השגת גבול וכיו"ב, שכן, בהנהגה שלך לעסוק בעניני מסחר ע"פ תורה, קשה "לעשות חיים" ("מאָכן אַ לעבן").

ועל זה מסר יעקב את נפשו כל כ' שנה שהי' בביתו של לבן — "ותדד שנתי מעיני", ועד ש"לא שכב" — לא רק בשביל ענינים רוחניים, כלימוד התורה בבית עבר, אלא גם על ענינים שאודותם טוען לבן ששייכים אליו, "הבנות בנותי והבנים בני והצאן צאני", על ענינים אלה מסר יעקב את נפשו "כאמרו" עבדתך ארבע עשרה שנה בשתי בנותיך ושש שנים בצאנך"³² שיהיו ע"פ תורה, שעיי"ז יתבררו ניצוצות הקדושה שנמצאים ברשותו של לבן, ויומשך אלקות גם בדברים הגשמיים.

ו. עפ"ז יש לבאר גם המשך דברי המדרש³³ — "ומה הי' אומר (כל כ' שנה שלא שכב בביתו של לבן), ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים .. שיר המעלות לדוד לולי ה' שהי' לנו יאמר נא ישראל³⁴, ישראל סבא":

לכאורה אינה מובנת שאלת המדרש "ומה הי' אומר" (מה עשה יעקב כלילות שלא שכב בבית לבן) — הרי הי' עסוק בשמירת צאן לבן?

אלא — כאמור — שבשביל שמירת צאן לבן בודאי לא הי' יעקב מוסר נפשו שלא לשכב כל כ' שנה, כי אם, בשביל בירור ניצוצות הקדושה שבבית לבן.

(33) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 124 ואילך.

(34) תהלים קכד, א.

(31) ויצא לא, מג.

(32) שם, מא.

ועל זה שואל המדרש "מה הי' אומר" — באיזה כח פעל יעקב את עבודת הבידורים, שלא זו בלבד שהענינים התחתונים של לבן הארמי לא פעלו ירידה אצלו, אלא אדרבה, שהעלה אותם לקדושה?

והמענה לזה — "ט"ו שיר המעלות שבספר תהלים .. לולי הי' שהי' לנו גו'" — בכחו של הקב"ה, כולל גם "שיר המעלות גו' מאין יבוא עזרי" ³⁵, שהרגיש שבכחות עצמו ("מיט אייגענע כחות") אי אפשר לפעול מאומה, ורק "מאין" — שמורה על ביטולו לגמרי — "יבוא עזרי" ³⁶, "עזרי מעם הי' עושה שמים וארץ" ³⁷, שנמשך לו העזר של הקב"ה בעבודת הבידורים, שמגלה בעבודתו שהקב"ה הוא בעה"ב לא רק בעניני שמים, אלא גם בעניני ארץ, בענינים התחתונים של חרן ("חרון אף של מקום בעולם" ³⁸), בעולמו של לבן הארמי.

ז. והנתינת-כח לכל זה — הנהגתו "כל י"ד שנה שהי' טמון בבית עבר" ש"לא שכב" מפני שהי' עוסק בתורה:

במשך י"ד שנה שהי' טמון בבית עבר שהוקדשו ללימוד התורה יומם ולילה עד ש"לא שכב" — פעל יעקב בעצמו שכל מציאותו וכל עניניו, גם עניניו הגשמיים, יהיו חדורים בקדושה ואלקות, עד שנעשה מרכבה לאלקות, כמארז"ל ³⁹ "האבות הן הן המרכבה", וכמבואר בתניא ⁴⁰ ש"כל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מעניני עוה"ז, ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם".

ובכח זה הי' יכול לצאת לעבוד עבודתו כל כ' שנה שהי' בבית לבן בבירור עניני העולם — שגם בהיותו בבית לבן הי' אומר ט"ו שיר המעלות, "מאין יבוא עזרי", "עזרי מעם הי' עושה שמים וארץ", כאמור, להחדיר אלקות גם בעניני העולם.

*

ח. בנוגע ללימוד התורה קודם הנישואין — פוסק רבינו הזקן בהלכות תלמוד תורה ⁴¹: "כל מי שדעתו וכח זכרונו יפה שיוכל ללמוד ולזכור כל התורה שבעל פה כולה, הרי זה לא ישא אשה עד שילמוד

(38) פרש"י ס"פ נח (נת' בלקו"ש חט"ו ע')

(35) שם קכא, א.

(36) ראה גם לקו"ש שם ע' 128 ובהערה 63 (ואילך).

(39) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זח"ג רנז, ב.

40 שם.

(40) פכ"ג (כח, ב). וראה שם רפל"ד.

(37) שם, ב.

(41) פ"ג ה"א.

תחלה תורה שבע"פ כולה שהן כל ההלכות בטעמיהן בדרך קצרה .. שאם ישא אשה תחלה יהיו רחיים בצוארו, פרנסת אשתו ובניו, ולא יוכל לעסוק בתורה כראוי כ"כ .. ולכן נדחית מפני לימוד זה מצוה רבה של פרי' ורבי' .. ולכן בימיהם שהיו לומדים עם הנערים מבן עשר שנים ואילך חמש שנים משנה וחמש שנים תלמוד שהם הטעמים בדרך קצרה, אם לא הי' נושא כשעברו עליו עשרים שנה הי' עובר על מ"ע של תורה פרו ורבו. ותחלת זמנה הוא מבן שמונה עשרה, כי גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים (להשלים החמש שנים בתלמוד) בלי טרדה גדולה בטרם יוליד בנים הרבה".

ובביאור דיוק לשון רבינו הזקן בנוגע להשלמת החמש שנים בתלמוד ש"גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים כו" — יש לומר, שקאי לב' השיטות בפירוש "בן שמונה עשרה לחופה"²⁵, אם הוא בסוף י"ח, י"ח שלמות, שעפ"ז מספיק ב' שנים להשלמת חמש שנים בתלמוד, או שהוא התחלת י"ח, שעפ"ז צריך ג' שנים להשלמת חמש שנים בתלמוד⁴².

ומזה מוכח לכאורה שענין הנישואין הוא בסתירה ללימוד התורה. ואעפ"כ, ע"פ תורה ישנו חיוב הן בנוגע ללימוד התורה באופן ד"והגית בו יומם ולילה"⁴³, והן בנוגע לנישואין שהיא "מצוה רבה"⁴⁴, [אא"כ "מי שחשקה נפשו בתורה תמיד ושוגה בה כבן עזאי ודבק בה כל ימיו", אם "לא נשא אשה אין בידו עון"⁴⁵. ואעפ"כ, גם בנוגע להנהגת בן עזאי מצינו שזוהי הנהגה באופן של תוהו, ולא באופן של תיקון⁴⁶],

ועד שמצינו שתלמוד תורה ונישואין הושוו זה לזה — לענין יציאה מארץ ישראל⁴⁷ ומכירת ספר תורה⁴⁸.

וכיון ש"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"²³, עכצ"ל, שניתנו הכחות הדרושים לכך שענין הנישואין לא יהי' בסתירה ללימוד התורה, וגם לאחר הנישואין יוכל לקיים מצות תלמוד תורה באופן ד"והגית בו יומם ולילה".

45) רמב"ם הל' אישות פט"ו ה"ג.
46) תו"א וישלח כה, ב. סה"מ תרמ"ט ע' רנט.

47) רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ט.
48) שם הל' ס"ת פ"י ה"ב.

42) ראה אג"ק ח"א ע' ריב. ובמ"מ
הערות להל' ת"ת שם. וש"נ.
43) יהושע א, ח.
44) תוד"ה וכי — שבת ד, א. תוד"ה לא
תוהו — גיטין מא, ב. תוד"ה שנאמר —
ב"ב יג, א.

ט. ענין זה מודגש ביותר אצל אלה שמהם תבע הרבי שגם לאחרי הנישואין תהי' ההסתדרות שלהם באהלה של תורה, וכיון שברור שהרבי ישלים את רצונו ("דער רבי וועט געוויס אויספירן"), בודאי שענין הנישואין לא יהי' אצלם בסתירה לתורה.

אלא שעדיין ישנם כאלה ששואלים בנוגע לפרנסה — "מאין יבוא עזרי"?

והמענה לזה — "מאין יבוא עזרי" בניחותא: "אין" הו"ע הביטול, היינו, שצריך לבטל השכל, הטעם ודעת, ולמלא את הציווי של הרבי, ואז "יבוא עזרי", כיון שהרבי ידאג כבר שתומשך השפעתו של הקב"ה בכל המצטרך לו (לא רק ברוחניות, אלא) גם בגשמיות.

— באיזה אופן תהי' ההשפעה ("מאין יבוא עזרי" כפשוטו) אין זה ענינו, אנו צריכים רק למלא את הציווי של הרבי מתוך ביטול, "אין", ועי"ז "יבוא עזרי".

י. כאשר שומעים מהרבי דבר מסויים (ובנדו"ד, בנוגע להסתדרות לאחרי הנישואין באהלה של תורה) צריכים לקבל ולקיים תיכף ומיד, ללא הקדמת ישוב הדעת,

[כשרואים דבר מסויים בספר, אזי יכולה להיות חקירה וישוב הדעת, אבל כאשר שומעים מהרבי, צריכים לקיים תיכף ומיד],

ולאחרי כן, מי שרוצה, יתייגע להבין הדבר גם בשכלו, אבל, אין זה נוגע להקיום בפועל, שצריך להיות תיכף ומיד, ללא נפק"מ אם מבין בשכלו אם לאו.

ובלשון הגמרא⁴⁹: "בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא", היינו, שלכל לראש צ"ל המעשה בפועל, ואח"כ יכולים לשאול שאלות, שקו"ט כו'.

ישנם כאלה שגם אם יעשו מה שאומרים להם, מ"מ, צריכים תחילה ישוב הדעת, להסביר הדברים לעצמו, לכלה, ולמחותנים מב' הצדדים, ואז יעשו מה שאומרים להם. אבל, האמת היא ש"בדרבנן — בדברי הרבי — עבדינן מעשה", שצ"ל עשיית המעשה תיכף ומיד, ללא הקדמת ישוב הדעת.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר פעם⁵⁰ אודות שני חסידים של רבינו

(49) עירובין סז, סע"ב.

(סה"מ תשי" ע' 193. ולאח"ז בסה"ש תש"ט

(50) שיחת אחרון של פסח תש"ט סמ"ו ע' 325).

הזקן שהיו חלוקים באופן עבודתם, אצל א' הי' הסדר מלמטה למעלה, תחילה הפועל ואח"כ ההשגה, ואצל א' הי' הסדר מלמעלה למטה, תחילה הבנה והשגה ואח"כ הפועל. פעם אחת שלח רבינו הזקן שליח לבקש מהם מעות. שניהם צייתו, אלא, שהראשון נתן תיכף ומיד — אומר ועושה; ואילו השני המתין עד שיכנס אל הרבי [והרי אי אפשר להכנס ל"יחידות" רק לאחר הקדמת הטבילה במקוה וכו' וכו'] לשאול איזה סכום ליתן, ואז יתן כפי שיאמר לו הרבי — ישוב הדעת תחילה ואח"כ הציות.

ועד"ז בנדור"ד: הוא אמנם יקיים מה שאומרים לו, אבל, תחילה צריך לקלוט את הדברים בעשר כחות הנפש שלו, של הכלה, של המחותנים, ולאחרי שיחדרו הדברים בכל עשר כחות כפי שכלולים מעשר, מאה כחות, אזי ילך לטבול במקוה, וימתין עד שהרב חדקוב⁵¹ יתן לו להכנס כדי לחזור ולשאול...

ההנהגה הדרושה היא — שכאשר הרבי אומר צריכים לקיים מיד, ללא הקדמת מחשבה וישוב הדעת.

ובסגנון האמור — לקיים את דברי הרבי מתוך ביטול, בחי' אין, ועי"ז יבוא עזרי.

*

יא. ענין הביטול והקבלת עול מרומז גם בהנהגתו של יעקב אבינו בצאתו לחרן⁵², לאחר הי"ד שנה שנשמן בבית עבר ועסק בתורה — "ויקח את האבן גר' וישם אותה מצבה ויצוק שמן על ראשה"⁵³:

לכאורה אינו מובן מהי השייכות של שמן למצבה? — בשביל מצבה צריכים אבן, וכדי שהמצבה תהי' חזקה יותר, יש צורך באבן גדולה יותר, שהיא חומרית יותר — היפך ענין השמן?

והמענה לזה — שכדי שהמצבה תהי' "בית אלקים" ("והאבן הזאת אשר שמתה מצבה יהי' בית אלקים"⁵⁴) יש צורך בשמן, שייציאתו מהזית היא ע"י כתישה, שנעשית ברגלים, שזהו"ע הביטול וקבלת עול. והענין בזה — שביציאתו מבית עבר לאחר י"ד שנה שעסק

(52) ראה גם שיחת ש"פ ויצא ס"ו (לעיל ע' 104).

(53) ויצא כח, יח.

(54) שם, כב.

(51) הרה"ח ר' חיים מרדכי אייזיק חדקוב — ראש מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהי' הממונה גם על סדרי הכניסה ליחידות (המור"ל).

בתורה, הוצרך להיות אצלו הענין דכתישת הזית, להניח את העינין וההעמקה בלימוד התורה, ולמלא את השליחות שהוטלה עליו לעסוק בבירור העולם⁵⁵.

יב. ומזה למדים הוראה שנוגעת במיוחד לבני תורה כשיוצאים לעולם:

כיון שבשנות צעירותו למד תורה אדעתא דנפשי',
— שהרי, אם רב ששת הי' יכול ללמוד "אדעתא דנפשי'",
כאמרו "חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי", "בשבילך ולצורךך שנית
וקרית⁵⁶", בודאי יכול גם הוא ללמוד "אדעתא דנפשי'" —
הרי, כשאומרים לו שצריכים ללמוד עם ילד יהודי אל"ף בי"ת,
עברי, או חומש עם רש"י — טוען הוא, שבשביל זה צריכים לפנות
ל"מלמד דרדקי", ואילו הוא צריך לשגשג בלימוד התורה ("שטייגן אין
לערנען")!

בשעתו אמר לו ראש-הישיבה שיש לו ראש טוב, בלי עין הרע...
וכיון שכן, צריך לנצל את זמנו להתייגע בלימוד התורה, לחדש
חידושים בתורה, ועד לחידושים כאלה שאפילו משה רבינו לא יבין...
— כפי שמצינו בגמרא⁵⁷ שכשהראה הקב"ה למשה את רבי עקיבא
שדורש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות, "לא הי' (משה) יודע
מה הן אומרים", ו"תשש כחו", עד שהגיע לדבר אחד שאודותיו אמר
רבי עקיבא "הלכה למשה מסיני", ואז "נתייבשה דעתו".

ועל זה באה ההוראה מפעולתו של יעקב "ויצוק שמן על ראשה"
— ליקח את ה"זית" שמלא וגדוש ב"לומדות", שיעורים בתורה
למיגרס ולעיונא וכו', ולכתוש אותו, שזהו"ע הביטול וקב"ע, וללמוד
עם ילד יהודי אל"ף בי"ת וכו'.

יג. צריכים לפעול ולהשפיע על הסביבה כולה גם בענינים
פשוטים, כמו שמירת שבת וכיו"ב.

כשרואים חנות של יהודי שפתוחה בשבת, צריכים לדבר עם
הבעה"ב ולפעול עליו לסגור את החנות בשבת, ולא לחפש תירוצים שונים

אינה בסתירה ללימוד התורה, ואדרבה כו'
(המור"ל).

(56) פסחים סח, סע"ב ובפרש"י.

(57) מנחות כט, ב.

(55) בענין זה נזכר החילוק שבין זית
לשמן, ש"זית משכח תלמוד כו'" ו"שמן
מחזיר תלמוד כו'" (הוריות יג, ב). ואולי
הכוונה שהביטול והקב"ע (כתישת הזית)

— שזהו תפקידו של הרב, השוחט או המלמד, שכיון שהם מקבלים תשלום עבור ענינים כאלה, צריכים הם לדאוג לכך, אבל הוא, אין זה ענינו; או שהדיבור שלו בלאה"כ לא יפעל פעולתו — מלבד העובדה שהלה יסתכל עליו כ"בטלן"... וכדי לפעול הפעולה דשמירת שבת, יש צורך שיידבר עמו הרב דוקא, שבקי בהלכות שבת, ויכול להראות הסימן והסעיף בשו"ע שבו נתפרש האיסור בנוגע לכל פרט ופרט.

משל למה הדבר דומה — לאדם הרואה שריפה, ומכבי האש מתמהמהים לבוא כיון שישנים... הרי בודאי לא יטען שהוא לא יעשה מאומה, כיון שכיבוי האש צ"ל ע"י "מכבי האש" בעלי הכובעים האדומים דוקא... אלא ישתדל בעצמו לעשות כל מה שביכולתו לכבות השריפה⁵⁸.

ובפרט לאחרי שהרבי העמיד אותו בקרן אורה ("דער רבי האָט אים באַלויכטן"), צריך הוא למלא רצונו ושליחותו של הרבי להאיר ליהודים אחרים, ובמילא, בראותו שיהודי פותח חנותו בשבת, שע"ז מוסיף חושך, וגורם אסון לעצמו ולסביבתו, מוטלת עליו החובה לעשות כל התלוי בו כדי למנוע זאת.

ונקודת הענין — שהעבודה צריכה להיות מתוך ביטול וקבלת עול, ללא חשבונות, ואז יש תועלת נוספת גם בנוגע לעצמו — שההנהגה עמו לא תהי' ע"פ חשבונות של מדת הדין ("מדת הדין וועט זיך מיט אים ניט פֿאַרקען").

*

יד. האמור לעיל בענין הביטול וקבלת עול קשור גם עם הולדת בת: החילוק בין בן לבת⁵⁹ — שכן, איש שדרכו לכבוש⁶⁰, מורה על הנהגה ע"פ שכל, ובת (אשה), "אין לך אשה כשרה בנשים אלא אשה שהיא עושה רצון בעלה"⁶¹, מורה על ההנהגה דקבלת עול.

וענינו בעבודה — החילוק בין לימוד התורה לקיום המצוות: לימוד התורה — צ"ל באופן שמבין בשכלו דוקא, ענינו של בן, וקיום המצוות — צ"ל מתוך קבלת עול דוקא, ענינה של בת. ומבואר בחסידות⁶² שלעתיד לבוא תתגלה המעלה של בת לגבי בן

(61) תדבאר פ"ט. הובא ברמ"א אה"ע

סו"ס סט.

(62) ראה תו"א ותו"ח ס"פ ויגש. לקו"ת

שה"ש טו, ג. מח, ב. סידור (עם דא"ח) דרושי

חתונה קלב, סע"א ואילך. ובכ"מ.

(58) ראה גם תו"מ ח"א ע' 44.

(59) ראה גם שיחת שבת חוהמ"ס ס"ג

(לעיל ע' 30). ש"פ לך לך סט"ו (לעיל ע' 77).

(60) יבמות סה, ב.

— שלא זו בלבד שיהי' גם "קול כלה"⁶³ (דלא כזמן הזה ש"קול באשה ערוה"⁶⁴), אלא יתירה מזה, ש"נקבה תסובב גבר"⁶⁵. וההכנה לזה — ע"י העבודה בזמן הזה באופן של קבלת עול, ענינה של בת.

*

טו. כהנ"ל הוא בהדגשה יתירה בימים אלה — בין י"ט כסלו לחנוכה:

ענינו של י"ט כסלו הוא הנצחון של תורת החסידות ונשיאי החסידות — דידן נצח⁶⁶.

ומזה באים לחנוכה (שהתחלתו בשבעת ימי ההיקף⁶⁷ די"ט כסלו) — שבו הי' הנצחון על היוונים שרצו "להשכיחם תורתך", "תורתך" דייקא⁶⁸, היינו, שהסכימו שילמדו תורה סתם, אלא שישכחו ח"ו אודות "נותן התורה", ולא יהי' ניכר שזוהי תורתו של הקב"ה ("תורתך"), והנצחון הוא בכך שלימוד התורה חדור בידיעה והרגש שהתורה היא תורתו של הקב"ה — שענין זה נעשה ע"י לימוד פנימיות התורה, תורת החסידות⁶⁹.

וזוהו גם תוכן הנס שמצאו פך אחד של שמן שהי' חתום בחותמו של כהן גדול⁷⁰ — כי, שמן מורה על פנימיות התורה⁷¹, תורת החסידות, והכהן גדול (שבחותמו מונח השמן) מורה על רבותינו נשיאינו שבכל דור ודור, עד לנשיא דורנו כ"ק מר"ח אדמו"ר.

ונמצא, שבימים אלה ישנה נתינת-כח מיוחדת לנצחון בכל הענינים שנעשים בשליחות של הרבי בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, ועי"ז נזכה שהרבי יוליכנו לאור הגדול של הגאולה האמיתית והשלימה.

63 (ירמי' לג, יא.	ב"היום יום" ב טבת, ז חנוכה).
64 (ברכות כד, א. וש"נ.	69) ראה גם שיחת י"ט כסלו ס"ט (לעיל
65 (ירמי' לא, כא.	ע' 20-119).
66 (ראה גם שיחת י"ט כסלו ס"א (לעיל	70) שבת כא, ב. — בגמרא שם:
ע' 114).	"מונח". אבל כ"ה ("חתום") גם בטור או"ח
67 חסר ענין ההיקף ושמירת ההיקף	סתר"ע. וראה ב"ח שם ד"ה ה"ג.
(המור"ל).	71) ראה אמרי בינה שער הק"ש פנ"ד
68 (ראה סה"מ תש"א ע' 59 ואילך (נעתק	ואילך. תר"מ סה"מ כסלו ס"ע קפ. וש"נ.